

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accommodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam
abunde suppeditant

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Domin. 3. Aduentus. Cogitationem infernalium suppliciorum no[n] modo
necessariam, verum etiam vtilissimam esse declarat, eo quod
potentissime homines à vitiis absterreant. Contra vero eorum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56226](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56226)

DE INFERNŌ.

DOMINICA TERTIA
ADVENTVS.

DE MEMORIA INFERNI.

Partitio:

- I. Praconium de timore poenae generatim.
- II. De necessitate poenarum inferni.
- III. De earundem vtilitate.

Memorare nouissima tua, & imprimis
infernalina, & in aeternum non pecca-
bis, Eccles. 7.

FIGVRA.

INter omnes, quas Ioannes olim in Path-
mos insula habuit visiones & apparitiones,
non postremum mihi occupare locum videri
illa, qua lacum vidit igne ac sulphure a-
stuantem, in quem scelerata & abominanda
illa meretrix omni vitiorum genere conta-
mitatissima, iusto Dei iudicio, coniecta fuit,
vt pro gaudiorum hoc in mundo habitorum
ratione, tantum illic tormentorum patere-
tur, & pro mensura voluptatum, cruciatus
etiam ex aequo perferret: *Quantum glorifica-
uerit se, & in deliciis fuit, tantum date illi tor-
mentum & luctum.* Cum mysticam hanc vi-
sionem attentius peruoluo, penitiusque ri-
mor, Inferni horror & supplicia in eo dam-
natis destinata hic aperte designari viden-
tur: ille namque locus est reternus ac simul
infelicissimus, flammis perpetuis exstus, ac
glacie & frigore acerrimo rigens, sulphurea
focetorem exhalans, omnibusque suppliciis
ac cruciatibus refertus: in quem sceleratorum
animarum, adulteriarum, id est flagitiorum variis, coin-
quinatarum, aliquando relegabuntur, vt illic in
aeternum irrevocabili Dei sententia, tantum
suppliciorum, poenarum, ac cruciatuum su-
stineant, quantum prius hoc in mundo gau-
diorum, deliciarum, voluptatumque habue-
runt. Hoc semper vt praeculis habeamus, ac

Apo. 18.

numquam animo deponamus, suggerit Deus:
atque hoc ipsum est, quod hodierna vobis co-
mitione explicare decreui, si lumen cordium
Spiritus sanctus ingenium illustrare, & pa-
trona nostra consueta, Maria scilicet Deipa-
ra, pro me intercedere non detrectent, quam
proinde cum Angelo Gabriele supplices sa-
lutabimus.

AVE MARIA.

Abderitanus Democritus, non postremi
dominis Philosophus, dicere solebat, vni-
uersam mundi huius monarchiam duab. po-
tissimum rebus contineri, amore scilicet ac
metu: quorum ille praemia, hic vero supplicia
dare consuevit. Hinc primus Persarum
Monarcha Cyrus, teste Xenophonte, vtrum-
que hunc affectum, regis alicuius brachia
nuncupare solebat, quorum primo ad fidelia
fidelium obsequia digna mercede compen-
sanda, altero vero ad supplicia impiis & sceler-
atis infligenda vteteretur.

Eiusdem etiam opinionis fuit David Rex
ille sanctissimus, agens enim de summi regis,
Dei scilicet dotibus & qualitatibus, duos hos
in eodem affectus velut excellentissimos &
rege summo dignissimos commendauit,
Dulcis & rectus Dominus. Quae verba Casti-
dorus Romanus quondam Senator, ac deinde
Rauennae Abbas sanctissimus, ita expo-
suit, *Dicitur dulcis vt ametur, & rectus vt ri-
meatur.* Ipse porro Psalmographus timorem
hunc diffusius explicans ei: euoculatus in-
haerens, adeo eundem mundi huius regno
necessarium atque vtilem censuit, vt hunc
verae sapientiae initium ac fontem existima-
rit: *Inuisum sapientia timor Domini.* Quo nihil
vnuquam mihi dixisse visus est melius ac sa-
pientius: nihil est enim quod magis hominem
a peccando reuocet, eumque in virtutum se-
mitam aberrantem reducat, quam Dei ti-
mor, suppliciorumque, quae sceleratis & co-
rumacibus infligit, assidua meditatio & viua
apprehensio.

Hinc primus Urbis & Imperii auctor Ro-
mulus, Deos quos a Romanis adorari vole-
bat, armatos & minas cultoribus quodam-
modo intentantes efformauit: vt nimirum

I.

Xenoph. in
Cyrus.

Psal. 14.

Psal. 110.

Plutarch.
in epist.

Psal. 47.

arma.

armorum terror pœnarumq; metus adorantes officii sui commonefaceret, timorem incuteret, ad virtutem impelleret. O factum Romulo dignum!

Is, quem supra produximus David, eadem propemodum ratione vsus est: quo enim reges in officio contineret, timoremque iisdem aliquem incuteret; Deum illis furore & rabie armatum depinxit, vtque eundem timerent ac vererentur sapius inculcauit. *Et nunc reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram: seruite Domino in amore, & exultate ei cum timore.* Non dicit, *Seruite Domino in amore*, sed *timore*; vt insinuet, quantum hic virium habeat, & præsertim Dei timor, ad reges etiam potentissimos concutiendos & peccellendos.

Et sane timor hic vniuerso orbi adeo necessarius & vtilis est, vt inter ceteros pestilentis Lutheri, qui ingens orbi Christiano damnatum aculit a Leone Decimo Pontifice damnatos articulos, non postremum ille locum habuerit, quo assererat frustra & incassum Christianos infernalium supplicia perhorrescere, & non nisi iuane terrore tantum & timorem quandam Panicum esse, diuinam iustitiam vltionemque metueret. Ipsum autem sacrum Oecumenicum Concilium Tridentinum, impium hocce dogma euertere & expugnare satagens, ait, peccatorem diuinæ iustitiæ metu correptum, in proximo iustificationis limite ac primo velut ad gratiam gradu consistere. Quod & Isaias propheta euidenter asserit, *Si ut quæ concipit, cum a propinquauerit ad partum, dolens clamat in laboribus suis. Iste facti iustus à facie tuâ Domine: concipimus, & quasi parturimus spiritum.* conuersionis scilicet, emendationis, & nouæ cuiusdam iustitiæ. Septuaginta Interpretes aliter hunc locum interpretantur, & nostro proposito accommodatius, *A timore tuo Domine concipimus, & peperimus spiritum salutis tuæ.* concipimus, inquam; tot bona sanctæque desideria, è quibus tandem gratiæ tuæ spiritus enatus est. Porro Augustin. verba illa Psalmi 47. *Ibi dolores vt parturientis,* exponens ait, *quid sunt dolores vt parturientis, nisi dolores pœnitentis? id est, ipsa conceptio doloris (iuxta illud, A timore tuo concipimus): qui post-*

Tom. 4. Bess. Aduent.

quam diu in partu dolorum, gemituum, contritionisque versatus fuit, perfectæ tandem iustificationis salutisq; propriæ sortum edit. O timor vere diuinus!

Vere inquam diuinus: atque hoc fuit etiam Ethnicorum omnium de eodem iudicium. Vnde Plinius, *Timor virtutum emendator acerrimus.* Et multo amplius Lilius, *Externus timor maximum in vrbe concordia vinculum.* Et post vtumque hunc Bernardus Abbas dixit, Timorem Religionis socium esse, nec alterū ab altero facile diuelli posse: eundem vero Ven. Picius primam ad salutem viam appellare non dubitauit, *In medicina poculis solent amarum magis quam dulce medicari: sic in anima egritudinibus sape timor est prima ad salutem via.* Vere igitur sanctus timor est.

Quid ni sanctus? cum ipsemet Deus, & quicumque vnquam sapientes & prudentes exstitere, eundem imprimis & laudarint, hominibusque vt eum assidue ante oculos haberent, persuadere conati sunt: adeo vt ipse Græcorum Patrum flos & oraculum Chrysostomus, alique Patres cum eruditione tantum sanctitate illustres, dicere vetiti non sint; Deum infernale chaos non tam ad impios & dæmones puniendos, quam ad peccatores tam tetrum sibi locum proponentes, à peccatis ad meliorem frugem conuertendos, condidisse. Hinc Richardus de S. Victore infernalium suppliciorum metum ac formidinem sapientiæ initium & originem, omniumque virtutum quæ cælo natae sunt, parentem matremque appellauit, cuius rei mox rationem reddens seipsum explicat dicens, *Qua quanto quis vehementius metuit, & peccatis ad meliorem frugem conuertendos, condidisse.*

Accedit huc, quod timor hic omnino sanctus sit, quod è libro Genesis manifestum redditur. Illo namque loco Abraham Abimelech Regi Gerarorum rationem immutatai vxoris suæ Sarai nominis reddens, quam fororem suam esse dixerat, ait, *Cogitavi mecum dicens, forstran non est timor in loco isto.* quæ verba LXX. ita transtulerunt, *Si non est in loco isto veneratio Dei: quasi Dei timor, eius-*

Y dena

Plin. lib. 5.

Libr. 2.

In Bniamin minore cap. 8. & 9.

dem maiestatis honor, cultus, ac veneratio foret. Et sane ad eandem nobis ille viam sterit, & quamuis nullius omnino meriti sit, vtilitatem tamen aliquam afferre solet, & ad conuersionem animarumq; iustificationem non parum conducere.

Mal. 28.

Quod è sacris litteris probare licet, & imprimis è loco illo salmi, *Vox Domini praparrans ceruus*. Hieronymus in peregrinarum linguarum cognitione versatissimus, ad originem Hebraicam sic interpretatus est, *Vox Domini obstetricans ceruus*, ad naturam videlicet ceruorum respiciens: sunt enim ceruæ, vt qui de animalibus scripsere tradunt, natura pauidæ, & ægre admodum pariunt; adeo vt, nisi cælum earum quodammodo misertum tonitrua & fragores emittat, foetum edere nequeant; verum audito tonitru subito occulti naturæ meatus extendantur, ac inclusus foetus tum egrediatur: atque indeo vere dictum videtur, *Vox Domini obstetricans ceruus*. At quosnam per hæc ceruas difficillime parientes intelligemus? peccatores scilicet quibus sanctorum propolitorum, penitentiaque vterum quodammodo ferentibus, quotidie præ dolorum interuorum magnitudine gementibus, lachrymantibus, eiulantibusque Deus pro sua benignitate ac misericordia obstetricatur: modo namque Prophetarum admonitionibus, modo sacra scripturæ comminationibus, modo denique iudiciorum suorum fragore; salutis sanctæ conuersionis vitæque emendationis fatum eos edere compellit: vt mirum exterius opere extrinseco prodant & manifestent, quod dudum in animo cogitatione desiderioque concepere. Exclamem itaque iure meritoque, O beatus ac felix timor!

Cæterum inter omnes timores maioris nullus efficacæ ac virium haberi queat, quam suppliciorum infernalium timor: tantum siquidem ille robur habet, vt sola carceris illius horrendi cruciatuumque illic tolerandorum meditatio, hominem peccatis assuetum ad pulchrum virtutis iter reuocare, & ad meliorem mentem, relicta peccandi consuetudine, posset traducere.

Testatur hoc ipsum Sapiens, *Memorare Ecclesi. 7. nouissima tua, & in æternum non peccabis*. Hac de re pluribus hodierna die locuturus sum, in qua vt aliquam methodum & ordinem teneam, dicturus sum primo quam necesse sit cruciatuum infernalium interdum meminisse, deinde quantum hæc recordatio vtilitatem complectatur. Quamobrem non aliter petito principio à re ipsa auspicemur.

Si quid est, Auditores, quod homo necessario timere sibi que assidue proponere debet: profecto infernum inter prima censendus est, damnorum scilicet receptaculum, damnatorum colluctus, omniumque suppliciorum & tormentorum theatrum.

Hinc Apostolos mouit Dominus, vt hunc præ cæteris metuendis metuerent, huiusque supplicia, tormentorumque grauitatem per se timere: *Nemo timere eos qui occidunt cor, sed potius timere eum qui potest & animam & corpus mittere in gehennam*.

Dives ille epulo, lurco inquam profusissimus, qui propter luxum in vestibus & edulibus viuus ad ollam Vulcani delatus est, cum inferni supplicia, tormentorumque grauitatem per se timere, nescio quo incitatus affectu, cupiebat fratres, quos in viuis reliquerat, hunc sibi locum proponere: vnicuique, eiusdem recordationem & apprehensionem ad quemlibet à vitis retrahendum, inque penitentia viam reducendum sufficere existimabat.

An non meminisset, quomodo Abraham patri supplex factus orauerit. *Rogo ergo separatus, vt mittas eum in domum patris mei: habeo enim quinque fratres, vt testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum*. O cæcas hominum mentes, ô dementiam viuorum! mortui & damnati inferni memoriam mundo commendant, eumque vt præ oculis habeat consulunt, eademque nihil ad salutem magis necessarium putant; ipsi tamen homines de eodem parum aut nihil laborant, imo vix eiusdem meminere.

Moyses cum imminentem populo calamitatem vastationemque prælagiret, vt que

ad Do.

ad Dominum conuerteretur, sapius admo-
nuisset, ita tandem eum alloquitur: *ignis suc-
cen ut est à furore meo, & ardebit usque ad in-
ferni nouissima, deuorabitq. terram cum germine
suo, & montium fundamenta comburet: congre-
gabo super eos mala, & sagittas meas complebo
in eis, consumentur fame, & deuorabunt eos uues
morsu amarissimo, dentes bestiarum immittam
in eos cum furore trahentium atque serpentium.*
Et tandem ita interminationem hanc con-
cludit, *Gens absque consilio atque prudentia,
utinam saperent & intelligerent, ac nouissima
prouiderent.* Quid hic dicitis, Christiani? si
Moyſes populi sui uesaniam ac stolidita-
tem ita coarguit, ac supinam eius negligenti-
am tantopere admiratus est, quod in im-
pendentem calamitatem oculos non conuer-
teret; quid de nobis ipsis quibus iratum
cælum superimminet, tot calamitates &
infortunia impendent, quos tot mala cir-
cumdant? pedibus scilicet infernum tangi-
mus, vindex diuinæ iustitiæ gladius cerui-
cibus impendet, diaboli in nos laxatis ha-
benis fræuunt, vltix flamma à tanto iam
tempore accensa est, flamma, inquam, quæ
per omnia grassatur, omniaque consumit &
destruit, quæque nullo unquam tempore
rere desinet. Tantus tamen interea torpor
noster est ac fœcordia, ut nunquam eadem
ante oculos habeamus, nec minus moueamur,
quam si anilem quandam fabulam au-
diremus. Quam merito igitur cum Moyſe
explicabimus? *Gens absque consilio atque pru-
dentia, utinam saperent & intelligerent, ac no-
uissima prouiderent.*

Princeps ille Philosophorum Aristoteles
dicebat, prudentiam non Regibus modo ac
Principibus, sed unicuique nostrum etiam
necessariam esse: Diogenes porro Laërtius
hoc eam inter cæteras dicebat esse virtutes,
quod uisus inter quinque sensus. Comicus
vero eandem cum sapientia coniungit: *Ul-
lud est sapere, non quod ante pedes est modo ui-
dere, sed etiam illa qua futura sunt prospicere.*
Et sane ita sese res habet; ipsa est enim
virtus quædam regia, animæ oculus, ac ve-
ra denique sapientia; ipsa uelut è specula
atque loco eminentiori quidquid futurum

est, ipsa etiam supplicia infernalina, prospicit
& speculatur. Atque hoc demum est
prudentem, prouidum ac sapientem esse,
hæc feliciter assidue meditari & ante oculos
habere.

Inter cæteras quas in dilecta laudat Spiri-
tus sanctus dores perfectionesque, non po-
tremum sibi vindicat locum ipsa prudentia
rerumque futurarum præcognitio. *Næ ut iussit Cant. 2.
sicut turris Libani, qua respicit contra Dama-
scum.* Erat Damascus Syria Metropolis, ac
ciuitas florentissima: quam cum Salomon
magnopere videre desideraret, atque è Pa-
læstina conspiciere quidquid in eadem age-
retur, altissimam quandam turrim in monte
Libano extruxit, è qua uelut è specula con-
spicere quidquid in Syria ageretur. Ar-
que huic Spiritus sanctus comparat animam
dilectæ, quæ cogitatione in res futuras fer-
tur, easque èminus diu antequam adueni-
ant prospicit: porro nasus hieroglyphicum
est prudentiæ, nam quemadmodum naribus
odores etiam longe postos percipimus, ita
prudens quasi porro uidens, prudentia, re-
rum futurarum, ac præsertim inferni infer-
naliumque suppliciorum, odorem nidorem-
que præsentit. Næ igitur ille sapiens dici &
haberi debet, qui hæc ob oculos habet; & è
contra stolidus ac fatuus, qui nunquam eor-
um meminit.

Atque hoc est, quod sanctus ille Hera-
clitus, Ieremiam intelligo, Hierosolymi-
tarum excidium præfagiens, tot lacrymis,
tantaque animi amaritudine deplorauit,
quod nimirum ipsa ciuitas præ nimia cæ-
citate impendentem calamitatem non a-
gnosceret, sed in uis prauis antiquisque fla-
gitiis, quæ nunquam destruenda, sed in
sempiternum duratura, perseveraret: *Sor. Thren. c. 1.
des, inquit, eius in pedibus eius, nec recordata
est finis sui, nec se euertendam exspolian-
damque unquam cogitauit.* Verum non
tam de calamitate Ierusalem, quam ani-
marum Christianarum deplorasse credide-
rim; ô Vates: quis enim non plorat & in-
gemiscat, cum earundem cæcitatem supi-
namque negligentiam considerat? ut nimi-
rum vsque ad verticem peccatorum cæno ac
Y 2 sordi-

sordibus immensæ, & in limine Orci constituta, instantem tamen calamitatem ac vicinum infortunium non pertimescant, aut præ oculis habeant. Ah infelices anime, graui sopore ac veterno potius oppressæ, quæ securæ ac sine vlla sollicitudine peccatis vestris indormiscitis, nec vnquam inferni qui in proximo est, recordamini, quamuis iniquitates ad verticem vsque peruenerint, nihilque in vobis ad imos vsque talos & affectuum pedes reperire sit, quod non iniquitate scateat ac redundet.

Per pedes autem hic affectus intelligo, ac merito quidem; nam quemadmodum pedum adminiculo corpus hocce nostrum graditur & mouetur, ita quoque animæ ab effectibus impelluntur ac diriguuntur. Accedit huc, quod ad hunc modum frequenter in Sacris litteris, verbum *pes* intelligitur: *Non veniat mihi pes superbia*; quod August. hunc in modum interpretatur; Exule, a desiderijs meis superbia, nec elati sint oculi mei, neque ambulent in magnis & in mirabilibus super me. Quamuis alij sensui litterali anxie nimis inharerent dicant, hunc ex illis verbis sensum effici, Impij inflati & superbia turgidi, me pedibus suis non proterant, nec me contemnendo ceruicem calcibus premant. Alio item in loco idem Propheta affectuum suorum constantiam firmitatemque innuere volens, ait, *Statuit supra petram pedes meos*, per petram autem intelligere oportet Christum, cui omnes suas cogitationes infixas & innixas dicit. Ita quoque intelligendus est versiculus ille in Zachariæ Cantico: *Ad dirigendos pedes nostros in viam pacis*. Et sententia illa Christi, qua Apostolos allocutus est, *Excutite puluerem de pedibus vestris*. Huc etiam trahere licet figuram illam, quam in Leuitico legimus, vbi victimæ intestina ac pedes diligentissime ablui iubet Deus; per pedes autem hic motus, incessus animæque effectus intelligo, per intestina vero & exta intrinsecas animæ cogitationes, intrinsecas & reconeita, conscientie arcana. Sed tandem aliquando vnde digressi sumus, redeundum est, ac cœpta materia proseguenda.

Psal. 35.

Psal. 39.

Luc. 1.

Math. 19.

Leuit. 2.

Dicendum est igitur, nihil peccatori toties aut tam serio cogitandum ac meditandum esse quam tormenta & cruciatus infernales, eumque semper, si modo sapiat, eorundem horrorem præ oculis habere debere, vt ab iisdem immanis & securus esse queat, hæcque ratione sibi prospiciat, ne vnquam eisdem experiatur. Quod ipse olim Deus satis insinuauit. Cum enim Prophetam, qui Israëllis verbum salutis annuntiaret, destinare vellet, eique iam virgam vigilantem demonstrasset, inferni mox cruciatus ac supplicia, idque in figura ollæ succensæ ostendit, vt visione quam viderat enarrata, tanto illos metus ad meliorem frugem reduceret, atque supplicij horrore cruciatuumque acerbitate perspecta, iugis in animis eorum horum viuere memoria, sibi que imposturum cauere: *Et factum est verbum Domini seculo 1. tero. 1. do ad me dicens: Quid tu vis? Ollam succensam ego video, & faciem eius à facie Aquilonis.* Hæc in verbis verum inferni typum agnosco, atque ollam hanc succensam, igneam inferni ollam ac fumantem interpretor; ollam, in qua mors conspicitur; ollam de qua dixerit pueri Elisæi, *Mors in olla, vir Dei*; ollam denique mortiferam ac mortem accersentem, quam iugiter nobis in animo & ob oculos versari, cuiusque memoriam semper in nobis vigere vult Deus. Cur autem duas hic visiones Prophetæ reuelauit, primam quidem de virga excubante, & alteram de olla succensa? paucis aperiam. Virga designat correctionem quam in hoc mundo exercet; olla vero castigationem, quæ in inferno subeunda est iis, qui hoc in mundo nullis corrigi supplicijs aut flagellis subdi voluerunt: quod egregio quodam exemplo confirmabo.

Tartarorum Rex Tamberlânes, totius ^{Cassianus} Orientis terror, qui duodecies centena hominum millia vt plurimum sub signis habebat, urbem quandam obsessurus, candida primo die tentoria, secundo rubra, tertio autem furua ac nigricantia explicabat. Prima denotabant obsessos, si hostium se potestati traderent, gratiam & benignitatem reperruros; secunda, si insequentem diem id differrent, ferro & armis omnia deuastan-

deuastanda, stragemq; insignem edendam: atertia significabant, omnia igne esse delenda, inque cineres & fauillas redigenda, nec ullam misericordiam gratiaque spem superesse. Ita quoque summus ille exercituum Deus, & totius vniuersi Imperator, nos in huius mundi ciuitate obsidens, & iustitiæ suæ arietibus sæpe quatiens, nobiscum agere solet: atque hoc ipsum Ieremiæ Prophetæ olim demonstrauit, cum primo illi virgam vigilantem, ac deinde ollam astantem ac succensam ostenderet. Virga denotat, nos quamdiu in hac vita sumus, si oculos in virgam hanc sanctæ correctionis conuicimus, nosque totos ei cum honesta vitæ compositione, fideli obsequio, ac sincera vitæ emendatione offeramus; gratiam inuenturos peccatorumque veniam impetraturos. Olla vero signum est, si vitæ emendationem in aliud tempus, atque in vltimum vitæ articulum reuicimus, nullum gratiæ indulgentiæque locum esse: sed mortem, condemnationem, æternæque supplicia expectanda. Hoc igitur ne fiat, Christiani, primo nos die tradamus, principem nostrum naturalem agnoscamus, arma deponamus, fidelitatem ei iuremus, iustitiam illius ac seueritatem præ oculis habeamus, infernum eiusque supplicia metuamus.

In quo sanctissimos viros imitabimur, qui eundem semper ante oculos habuere, ac nunquam eiusdem obliti sunt: arbitrabantur namque eiusdem memoriam in primis ad salutem necessariam esse, & e contra obliuionem magnum animæ detrimentum afferre. Vnde sapius Psalmographus in clamabat: *Pericula inferni inuenerunt me, tribulationem & dolorem inueni, & nomen Domini inuocaui: O Domine, libera animam meam misericors & iustus Dominus.* Item alibi: *Annos æternos, qui in inferno futuri sunt, & dampnis omne tormentorum genus causantur, in mente habui.*

Hoc ipsum detestatur Iob; & sane video inter ceteras eum cogitationes infernalium suppliciorum terrorem semper ante oculos habuisse, *Dimitte me, vt plangam paululum dolorem meum antequam vadam & non reuer-*

sar, ad terram tenebrosam & opertam mortis caligine. Id est, si me Domine ad tartara detrudere decreueris, vt illic delictorum pœnas luam, si fixum id sit; aliquod adhuc mihi vitæ tempus concede, vt dolores quos illic subire oporteat præcogitem, tormenta que velut prælibem: gratiam quoque concede, vt reliquo vitæ tempore eadem in mente habeam, antequam labyrinthum illum inextricabilem; quo nunquam egredi licebit, ingrediar. O factum laudabile! ô cogitationem vere sanctam! Vestrum est imitari, Auditores, & heroica illa facta æmulari, inferni tormenta suppliciaque interdum ob oculos habere, loci horrorem, sodalitiij molestiam ac tædium, suppliciorum diuersitatem ac grauitatem assidue meditari.

Propheta Daniel cum Nabuchodonosoris Regis casum calamitatemque ad quam deuenturus erat, secum perpenderet; qui nimirum instar bestiæ per deserta & agros, septem annorum spatio, errare debebat; adeo inhorruit, vt integræ horæ spatio loqui præ admiratione & stupore non poruerit, rerumque grauitas & vicissitudo linguam vincerint. Quid? si septem annorum calamitas, & quidem exigua, generosum illum sanctissimi viri animum ita perculerit, vt præ consternatione, ne hiscere quidem, vnius horæ spatio poruerit, quid, obsecro, facient supplicia illa tartarea, tormenta illa enormia, quæ non septennio; nec septem annorum millibus, sed in omnem æternitatem ac sæculorum sæcula duratura sunt?

Ipse quoque Redemptor orbis Christus, cum pridie quam pateretur, extremos illos dolores & cruciatus, qui in monte Caluariæ subeundi erant, in mentem reuocaret, ac quodammodo præmanderet, in tantum turbatus & percussus fuit, vt horrendum in modum sudare cœperit, ac sudorem quidem sanguineum; quod à nulla hominum memoria cuiquam certum est contigisse. Sola ecce cruciatuum temporalium; qui que non nisi tres horas durarunt; imaginatio filium Dei in tantum percudit, vt sanguineo sudore totus maduerit: quomodo igitur æternorum

norum suppliciorum memoria filios hominum percellat necesse est? profecto si eadem semper in mente haberetis, toti haud dubie tremere, atque instar folij trepidaretis, nec mirum foret, si & sanguinem exsudaretis.

*In speculo
amatorum
mundi.*

Dionysius Carthusianus sanctitate non minus quam eruditione notissimus, exemplum huic proposito peridoneum refert; Quendam scilicet ad vitam rediisse, qui inferni se supplicia vidisse assererat, quem ita mox immutatum scribit, vt relictis vrbus desertum incoheret, in quo magnis se austeritatibus emacerabat, corpus inedia affligebat, nonnunquam etiam vestibus coopectus brumali tempore in profluentem se coniciebat, adeo vt aqua vestibus adhaerescens congelasceret, ac torus statim instar rigesceret: cumque hunc viuendi modum, quoad viuere obseruaret, & nonnunquam ab aliis ob nimium rigorem castigaretur, dicebat, si videretis quae ipse aliquando vidi, id ipsum, imo & maiora praestaretis.

*Ioannis
Damasce.
in historia
Barlaam
c. 30.*

Iosaphat Indorum Regis filius, quem Barlaam ad Christi fidem ab idolorum cultu conuertit, cum diuino permisso infernali supplicia conspicuus esset, adeo commotus & perterritus fuit, vt repente in alium virum mutatus mundo valedixerit, regnum & sceptrum reliquerit, diadema pessum dederit, solitudinem & eremum adierit, antraque deserta loco aulae & palatij incoluerit. An non igitur necesse est, Tartari cruciatus assidue animo voluere, cum eorum recordatione impij a via iniquitatis desistant, peccatores respiciant, reges denique idololatiae eremum petant? Hos igitur, Auditores, animo vestro insculpite, hos pectoris laminae inscribite, & sententiae illius Evangelicae memineritis: *Quid prodest homini si totum mundum lucretur, anima vero sua detrimentum patiatur?* & ad inferos detrudatur. Haec cogitate, interea ipse ad alterum me concionis membrum accingam.

Matth. 12.

III.

Adhaec ipsa inferni suppliciorum cogitatio non modo necessaria est, verum etiam singularem nobis vtilitatem adferre solet;

ipsa namque animas suspensas tener, a peccando reuocat, aduersa aequanimiter tolerare, atque omnem vanitatem & inanes delicias cogit contemnere, ad poenitentiam inuitat, diuinam iustitiam metum hominibus iniicit, eosque ne in via iniquitatis ulterius procedant, impedit. Vnde Prouerbialis ille versiculus:

Quod dicitur peccare mali formidine poena.

Psalmographus autem cum rationem redderet, cur tot in mundo reperire sit detractores, sicarios, & mendaces, aliam reperire non potuit, quam quod timor diuinus ab omnibus passim conculcaretur, & nemo diuinam ultionis gladium pertimesceret: *Quorum est maledictione & amaritudine plenum est, veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem, contritio & felicitas in vis eorum, & viam pacis non cognouerunt.* Quenam autem tantorum scelerum ratio, o rex? Non est timor Dei ante oculos eorum. Atque ideo Deus infernum fecisse putandus est, vt eiusdem assidua meditatio nos a peccando reuocet, vitiorumque cursum interrumpat.

Rex aliquis regni sui commodis & vtilitatibus inuigilans, vt id ipsum florentissimum reddat, subditi pace perfruantur, praedones & latrones eodem pellat; postquam iam variis Republicas legibus stabiluit, carceres extruxit: plurimas in ciuitatibus & per agros cruces, rotas, eculeos erigit, vt hac ratione sceleratis & perduellibus metum incuriat, improberum imperus sistat, eosque a latrocinijs & caedibus deterreat. Regem hunc imitatur Deus sapiens ille totius orbis Monarcha, qui disponit omnia suauiter: nam vt peccatores, qui in magno mundi huius regno sunt compefat, virtutesque in eodem faciat efflorescere, variis iisque pulcherrimis conditis legibus, infernali quincem carceri constituto; per omnes Gentilitatis, Iudaismi, & Christianismi ciuitates, perque omnes Sacrarum litterarum vias, cruces, patibula, rotas diuersaque suppliciorum genera constituit, quo iis visis peccatores ab iniquitate desisterent, vitam in melius commutarent, atque impij eorum conatus retunderentur.

Theba-

Thebani cum Lacedæmoniorum legibus inuiderent, eorumque republ. cernerent florentissimam & legum obseruantissimam: Philosophum quendam Plitonium nomine Lacedæmona destinant, qui leges & instituta eorum, quæ magni apud omnes fiebant, attentius consideraret, & quæ in iis excellere viderentur, diligenter obseruaret, quo eadem patriæ deinde communicaret. Cum igitur per multos dies Lacedæmone hæssisset, singulaque serio contemplatus esset, Thebas tandem reuersus est.

Hic omnes ad mirabilia quædam audientia se parant, longaque eum serie singula deducturam putant: at ille theatrum exstrui iussit, ac variis id crucibus, rotis, flagellis, lotis, securibus, laqueis, mucronibus, aliisque suppliciiis instruxit: atque hoc facto subito se proripuit. Thebani facti huius nouitatem demirati, legationis eum suæ rationem reddere coegerunt. Quare hac ad eos oratione usus est: Lacedæmona me, viri amplissimi ac ciues clarissimi, misistis, vt leges & quidquid illa respubl. laudabile habet, transferberem, & ad vos referrem. Ecce ad oculum vobis monstraui, quid Lacedæmonios præ cæteris Græcis commendat atque eminere faciat.

Quid enim plurimas profuerit habere leges, si desint in legum transgressores constituta supplicia? Ipsa scilicet in iudicando severitas suppliciaque ac delictorum rigida castigatio, inque flagitiosos accurata animaduersio rempublicam hæc celebrem reddunt, atque ad summam gloriam euehunt. Quibus omnibus ille efficere volebat, ipsam suppliciorum memoriam cogitationemque, vt dicere cæperamus, frenum quodammodo esse, quo scelerati à peccando retrahantur.

Amian.
11. 12. Cambyfes Persarum rex Sisamnem iudicem, qui auro expugnari se passus erat, sanctissimaque iustitiæ iura violauerat, excoari iussit, eiusque exuuiis sedem, cui iudicans & iustitiam administrans sæpius insederat, circumuestiri: vt nimirum qui in regni negotiis diiudicandis succederent, hoc viso spectaculo, æquitatem colerent, iustitiam

non euerterent, nec præter fas & nefas causas, auro corrupti diiudicarent. Idem prope modum de Artaxerxe, in eodem rege Periarum, refert Diodorus: qui plurimis regni sui magistratibus, facile se corrumpti sinecibus, pellem detrahi iussit, eamque per tribunalia suspendi, vt qui ad eandem dignitatem promouerentur, rigido hoc supplicio perterriti, ab iisdem flagitiis abstinere, & suum vnicuique ius administrarent. Et sane quamuis omnia hæc è Gentilium historiis, compilata sint, certissimum tamen est, Deum similia, imo & maiora crudelitatis exempla edidisse: qui nimirum ab ipso mundi exordio varios enormium criminum reos acerrime castigauit, dignamque ac notabilem de eorum flagitiis vindictam sumpsit. Vult adhuc, vt eorum exuuiæ & pellis, hoc est, castigationis memoria & acta, in omnibus scripturæ locis & angulis legerentur, quo posteri grauius hisce suppliciiis animaduersionibusque perlectis, aliorum damno & infortunio fierent cautiore. Videte obsecro quam actis illa animaduersio fuerit, quam tempore diluuii exercuit, quando omnes omnino mortales vndis absorpti miserime periire: videte deinde flagellum Sodomitarum ac Gomorrhæorum: videte & attendite, quam graui-
Gen. 7.
Gen. 19.
Num. 16.
Luc. 16. ter in Chore, Dathan, & Abiron, eorumque sequaces animaduersum sit: denique dispicere vobiscum, ad quam horrenda lurco ille Euangelicus tormenta sit condemnatus. O tormenta & supplicia, quæ omnes perterrefaciant! Atque hæc vt cautiore hac ratione reddantur posteri, atque alieno malo discant sapere: nam ille vere

*Felix, quem faciunt aliena pericula
cautum.*

Eruditorum omnium facile Princeps, ac Phœnix Lypsius, & cum eo C. Plinius, referunt, Afros, cum magnam passim à leonibus stragem tam hominum quam animalium edicerent: quo hanc rabiem compescerent, suorumque vitæ consulerent, plurimos in summis montibus, ac viis publicis leones in crucem egisse.

Et ecce, quod vere mirandum est, tantum supplicium hoc ferocientibus illis leonibus

nibus formidinem incussit, ut nullus impo-
sterum siluis egredi, aut in viam publicam se
Plin. libr. 8. cap. 16. dare ausus fuerit. Et ne putetis forsitan an-
les me fabulas narrare, ipse Scipio Africanus,
& cum eo Polybius cum in Libya bellum ge-
rerent, visis tot leonibus in crucem actis,
non parum admirari fuere, donec incolæ re-
gionis rationem huiusce rei edocuisent.
Profecto si crucis animaliumque in eam a-
ctorum conspectus, feroces illas belluas,
sanguini & prædæ assuetas, raptu viuentes,
humanique cruoris sitientissimas, percelle-
re & enervare potuit: quanto magis ipsa
tattara suppliciaque quæ in iis impios man-
ent, ceteros mortales percellant necesse
est, eorumque crudelitatem, id est, peccandi
consuetudinem, velut obiecto repagulo,
impediant?

Nullus enim facile oratione complectatur,
aut verbis exprimat; quantum ipsa sup-
pliciorum, ac præsertim infernalium, assidua
meditatio, virium habeat ad inueteratam
peccandi consuetudinem deferendam.
Quid est enim quod maleficum magis à ma-
leficiis auocet & à peccando deterreat, quam
si socium ob simile delictum viderit conde-
mnatum & in crucem actum? Vnde cum fili-
lii Israel cum filiabus Moab fornicarentur,
& ab iisdem ad idololatriam falsorumque
deorum cultum imitarentur; Deus ad ira-
cundiam provocatus Moysen mox vindi-
ctam de tam horrendo flagitio sumere vo-
luit, dicens, *Tolle cunctos principes populi, &*
Num. 25. *suspende eos contra solem in patibulis.* Ceteri au-
tem, visa graui hac animaduersione, adeo
perterriti fuere, ut in idem peccatum nullus
legatur relapsus. Quid? itane principum
quorundam supplicium ceteram populi
multitudinem potuit concutere, ut ab ido-
lorum cultu recederet? magis profecto nos
percellere debet tot Angelorum, qui inter
ceteras creaturas principem locum obtinēt,
igni sempiterno ob contumaciam addicto-
rum condemnatio: magis ipsa inferni medi-
tatio, in quo sexcentæ cruce, patibula, ro-
tæ, eculei esse noscuntur, quibus tot prin-
cipes idololatria infames, tot Cæsares, Hanni-
bales, Pompeii, Alexandri, Cyri, tot hære-
siarchæ, Arii, Macedonii, Nestorii, Lutheri,

Caluini, aliique peccatores dignitate quon-
dam celeberrimi, affixi sunt.

An non hæc omnia impediunt, quo mi-
nus Deum offendamus, aut non efficiant, ne
quis vniquam, vel minimum delictum ad-
mittat; firmiterque secum statuatur, omnem
penitus idololorum cultum, id est, peccato-
rum consuetudinem, repudiare, ac fidele
Deo obsequium & perfectam obedientiam
exhibere? Nabuchodonosor rex cum diui-
nos honores ambiret, atque instar numinis
à subditis adorari vellent, ingentem colossum
ex auro constari iussit, eumque adorandum
proposuit: ex aduerso vero fornacem suc-
cendi fecit, cuius flamma 15. cubitis super-
egetiebatur, in quam quicumque adorare
detrectarent, conicerentur. Publica nam-
que præconis voce edixerat: *Quicumque ho-*
ra audieritis sonitum buccina, prosternite vos &
adorate statuum quam feci: quod si non adora-
ueritis, eadem hora mittemini in fornacem ignis
ardentis: & quis est Deus qui eripiet vos de ma-
nu mea? Et ecce mox ut rauco strepuerunt
cornua cantu, omnes flammatarum globos &
incendia conspicati, ideoque perterriti, pro-
ni in terram magna cum veneratione corru-
entes, statuum adorauerunt. Si vniuersam
populi multitudinem vnius fornacis incen-
dium ad adorandum statuum potuit com-
pellere; quid obsecro faciet infernalis illius
camini assidua meditatio, camini inquam, in
quo perpetuus ignis, qui omnes diuini præ-
cepti transgressores aduret, collucebit? an
non ad primam eiusdem mentionem, ad
minimam quoque recordationem, ad pri-
mum buccinæ signum, pronos in terram
corruere nos oportet, & adorare, non dico
statuam, aut idola, sed Deum illum viu-
entem in sæcula sæculorum? Arrigite aures &
fauete linguis, audire videor tubæ signum,
atque ideo: *Venite, adoremus & procidamus*
ante Deum, est enim æquissimum, ut omnia
terra adoret te Domine. Sed audite iam nouum
conceptum.

Dum Chore, Dathan & Abiron, cum
ducentis quinquaginta aliis, dehiscente
sub pedibus terra, vna cum tentoriis & ta-
bernaculis, absorberentur; omnes qui per
circui-

circutum stabant, tristi hoc spectaculo cōsternati retrocebant, meruentes ne eadem forte voragine viui cum ceteris ad inferos descenderent.

Eheu, Auditores, ipsa nos fides docet & sacrae litteræ, plurimos iam peccatores, diuinam vltionem expertos, ad inferos descendisse, nempe Angelos illos cōtumaces, Cain, Iudam, Epulonem, aliosque innumeros? quorum omnium, si modo aures intendere velitis, clamores, eiularus, lamenta & fremirus facile audieris. Fugiamus igitur, in tuto nos collocemus, ac ne eadem nos calamitas inuoluat, caueamus.

Ecce & aliud non minus horrendum eodem in libro legimus. Exploratores quos Moyses in terram Chanaan miserat, cum in castra rediissent, terræque situm & incolas descripsissent, quæ nimirum habitatores deuoraret, gigantes & monstrosos homines educaret, quibus ceteri hominum collati locustæ viderentur; cum inquam hæc omnia referrent, *vociferans omnis turba fleuit nocte illa, & murmurati sunt contra Moysen & Aaron cuncti filii Israel, dicentes, Vtinam mortui essemus in Ægypto, non in vasta hac solitudine, vtinam pereamus, & non inducat nos Dominus in terram istam, ne cadamus gladio, & uxores, & liberi nostri ducantur captiui. O cælum, ô terra! si tristis ille nuntius de visis gigantibus, ac colossæ staturæ viris, & quidem in regione peregrina, sexcenta hominum millia percellere, & gemitus ac lachrymas iisdem elicere potuit, adeoque concurere, vt in Ægyptum, in qua tamen grauissimo seruitutis iugo pressi fuerant, redire maluerint, quam sub gigantum illorum conspectum venire.*

An non multo magis nostras animas percellat tristis ille de regno Ditis nuntius, in quo tam horrenda, tam tetra monstra stabulant, ipsi inquam dæmones, qui omnia immanitate ac fœditate monstra superant, regno adhæc, quo nullus in orbe locus terrior, tristior & pestilentior, regno in quo omnia seruitutis & crudelitatis genera conspiciuntur? an non hoc viso, vel in mente habitato lacrymemus, mundo valedicamus, firmi-

Tom. 4. Bess. Advent.

terque nobiscum statuamus, in deserto penitentia potius emori, quam miseram & execrandam hanc regionem adire? Ac merito quidem ita nobiscum statuamus.

Nullus enim vnquam existit, qui assidue hoc in mente habens, non ingentem inde vtilitatem hauserit, secumque iudicari, nihil eadem cogitatione ad peccatorem per-mouendum, adque meliorem frugem reuocandum, posse inueniri vtilius. Hinc religiosum quemdam legimus, quotiescumque ad flagitium aliquod committendum à diabolo exstimulabatur, digitum flammæ iniicere, itaque periculum facere solitum, num aliquem cruciatum cumque exiguum & ad tria vel quatuor momenta duraturum, sustinere posset: quem cum ferre nequireret, ita secum ratiocinatum: Quid miser & infœlix, hoc cinere tu peccatum committere audeas, propter quod æternum subeas incendium necesse est? Vix ad modicum tempus digitum flamma amburi pati potes, quæ tamen cum Tartareo incendio comparata glacies, aut picta quædam flamma videatur: quomodo igitur totum corpus circumquaque acerbis inferni ignibus, qui æternum duraturi sunt, ac nullo vnquam æuo extinguendi, cruciari patiaris? Tantum porro vnica hæc cogitatio aduersus omnes tentationes libidinisque æstum virium in eo habebat, vt omne earum incendium tartarei incendii meditatione restingeret. Profecto si id ipsum sequeremur, facile omnes dæmonum suggestiones eluderemus, nec tam promiscue in peccatum prolaberemur.

Quod vt faciamus auctor nobis est I. *Isai 55.* faias, vt nimirum, quotiescumque ad peccandum nos Satanas inuitat, infernale incendium ob oculos reuocemus, eiusque verbis dicamus, *Quis poterit de vobis habitare cum igne deuorante? quis habitabit cum ardoribus sempiternis.* Perinde ac si diceret. Quando vobis, ô insensati peccatores, diabolus peccandi occasiones suggerit prius inferni supplicia in mentem reuocate, quam in peccatum consentiaris.

Quis enim sponte in præuisum se incendium coniciat? Ipsa scilicet incendii sempiterni

Z tetra

terni memoria, peccatorum incendia extinguit & sopit, suppliciorumque apud inferos tolerandorum recordatio omnes peccandi occasiones rescindit.

Simile.

Nam quemadmodum prudens, & sedulus agricola, cum agrum saxis, viticis, vepribus, lentibus, lolio, aliisque zizaniis oppletum videt, ita ut sterilis factus fructum proferre nequeat, ignem subiicit, qui omnia agri vitia exarat, ac tum demum eundem conferit, qui lata mox segete dominum beat. Vnde Maro in Georgicis.

Sape etiam steriles incendere profuit agros.

Ita, ut similitudinem hanc proposito adaptem, de vnoquoque nostrum dicendum est: ille namque prudens appellandus est, qui vbi animam agrum spinis flagitiorum atque abominationum vepribus aliisque zizaniis videt oppletum, adeo ut nullum bonorum operum meritorumque fructum proferat, eidem flammam infernalem iniicit, assiduaque tartari cogitatione eandem excitat. Quod qui fecerit, nam ille omnes mox peccatorum radices ablatas videbit, verbiq; diuini fementem in animam coniectam, varios ac multiplices virtutum & salutis fructus proferre: ac merito de huiusmodi anima dici poterit, *Ignis ante ipsam praecedit, & inflammabit in circuitu inimicos eius*: ignem namque infernalem cogitationibus suis qui praemittit, omnes confestim inimicos, qui muris & propugnaculis illius insidias struunt, peccandi nimirum occasiones, ipsaque peccata, incendio suffocat.

Psa. 96.

Iud. 15.

Allegoria.

Huc facere videtur stratagema illud Samsonis: qui vulpes caudis sibi mutuo alligatas, addito igne, in hostilem segetem immisit, quae eandem huc illucque cursitando deuastarunt. Hoc imitemur Auditores: ut enim daemones hostes nostros iuratissimos expugnemus, eorumque segetem, id est peccata, penitus destruamus, cogitationum nostratum vulpes adhibendae sunt, earumque caudis ignis infernalis alligandus, quae peccatorum nostrorum segetem cursitantes, omnia vastabunt, ac stragem magna redimendam edent.

Quamobrem agito, Christiane coetus. Re-

cordare nouissima tua, infernum illum detestabilem, receptaculum illud damnatorum, daemoneum aulam tibi praescribe, proponenti ignem noctes atque dies ardentem, damnatorum illic excruciatorum rabiem, tormenta, suppliciaque quae illic inueniuntur, *& in aeternum non peccabis* in eum qui carcerem hunc condidit, ac rebellibus & contumacibus haec supplicia praeparauit. *Et sane si amor Dei ait Bernardus, te tenere non potest, in floribus.* saltem teneat *& terreat timor iudicii, metus gehenna, laques mortis, dolores inferni, ignis urens, vermis corrodens, sulphur foetens, terrans flamma & omnia mala tartarea.* Infernum igitur perhorresce, accuratius ac diligentius eum perpende, *ascende*, inquit idem qui supra, *uiuens in infernum, percurrere mentalibus oculis tormentorum efficias: fuga scelera & vitia, pro quibus scelerati homines & vitiosi perierunt.* Ignem igitur illum semper accensum memoria inscribere, ac penitus insculpe.

Si enim in domibus contagiosis luculentus extrui focus consuevit, quo aer noxius purgetur: multo maiori cum ratione anima peccati contagio, quo nullum deterius est ac pestilentius infecta, alium sibi ignem, infernalem scilicet proponat, qui omnem pestilentem afflatum fuget ac dispellat.

Vere igitur, o animarum iudex, inferni recordatio ad animae salutem necessaria est, atque imprimis utilis: tuum autem est efficere, ut eadem assidue in animis nostris commoretur, cum nullum eadem aduersus omnia delicta efficacius remedium haberi queat; & da, ut eadem in peccatis expugnandis vis minime in nobis requiratur. Et quoniam, o pater misericordiarum, supplicii metus impios a peccando deterere solet, infernum ut perpetuo formidemus, gratiam concede, utque suppliciorum illic sustinendorum memoria meditatioque nos, qui vere natura impii ac nefarii sumus, a peccando reuocet, ac prauam delinquendi consuetudinem recidat: fac obsecro dulcissime animarum sponse, ut sponsae tuae chaos hoc confusions, locum illum incendii; carcerem illum obscurissimum semper praeculis habeant: cogitent inquam interdum, infer-

in infer-

infernum barathrum ac voraginem esse, in quam qui semel deuolutus fuerit, nunquam poterit eximi; locum etiam, in quo variae moriendi sunt occasiones, mors tamen nulla, fossam denique flamma & igne repletam, tenebris tamen densissimis circumseptam. Ad hæc cavernam draconibus & bufonibus plenam, abyssum corruptionis & contagij, regnum cui dæmones & immania præstant monstra: hæc nempe cogitatio unicuique ad loci huius detestationem concipiendam, ad peccati odium, virtutum amorem, viamque quæ ad te, qui vera nostra beatitudo es, ducit, ingrediendam, est remedium: ad quam nos dirigere ac conducere dignentur Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. AMEN.

FERIA SECUNDA.

QVID SIT INFERNVS, ET VBI
nam terrarum situs.

Partitio.

- I. De diuersis animarum receptaculis.
- II. Quid & qualis sit infernus.
- III. Vbi sit infernus.

Memorare nouissima tua, & imprimis infernum, ac cogita, qualis ille sit, & quonam in loco, & in æternum non peccabis. Eccles. 7.

FIGVRA.

Miraculum illud antiquitatis, omniumque Regum Iuda sapientissimus Salomon, vel potius Iesus Syracides, in Ecclesiastico abyssum quamdam profundam & altam depingit, cuius altitudine nemo poterat dimetiri. Hanc cum mecum accuratius considero, inferni hic typum proponere posteritati voluisse videri Sapiens queat. Ipse enim abyssus quædam est, ignem & flammam eructans, è qua numquam egredi licet, tantæque profunditatis & altitudinis, vt mundus eam dimetiri, aut eius

proportionem nosse nunquam poterit. Imple nihilominus eandem vobis hodierna concione decreti describere ac dimetiri, quasi locum quo nullus in orbe terribilior aut horribilior. Te porro hic inuoco sanctissime Spiritus omnium gratiarum abyssus, ac suppliciter rogo, meam vt cymbam abyssus huic innatantem dirigere ac propellere digneris; & te ô gloriosa stella maris, vt errantem in tenebris, luminis tui claritate illustres. Ideo salutationem tibi Angelicam depromo.

AUE MARIA.

Nullus vestrum est, Auditores, qui ignoret diuersa ac varia esse post hanc vitam loca, in quæ animæ corpore egressæ, vnaquæque iuxta statum quo ex hac vita egressa fuerit, recipiantur, accedente præsertim & Sacrarum litterarum auctoritate, ac totius Ecclesiæ vnanimi doctrina. Ita namque sentit Augustinus: *Habent, inquit, anima cum de sa- Tract. 49. culo exierunt, diuersas receptiones suas. Primus in Ioan. spiritibus in alterum mundum proficiscen- tibus destinatus locus, est ipsum gloriæ templum, diuinitatis palatium, cælitum Paradisus in cælo empyreo constitutus: cuius nobis introitum ac possessionem sua Christus passione ac morte comparauit, ita namque de se in Euangelio testatur, Vado para- Ioan. 14. ro vobis locum, vbi ego sum, & vos sitis; item alio in loco, cum beatorum mercedem describeret: Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælo. Atque hæc est totius Ecclesiæ credendi ratio, vt è Concilio Florentino in Decreto vnionis manifeste colligitur; illic enim totius Ecclesiæ nomine docetur animas postquam debito ac legitimo modo hic purgatae sunt, statim vt corpore egressæ fuerint, cælo recipi, vbi diuinae visionis maiestatis recreantur. Id ipsum & è Tridentina Synodo colligere est, quæ Conc. Trid. ait, Sanctos cum Deo in cælesti regione re- Sess. 25. gnare: hoc etiam docent omnes in genere Patres; Cyprianus imprimis Sermonem de mortalitate, Basilius homilia in XL Martyres; Augustinus in Psalmum LXXXIII, Leo Papa sermone de S. Laurentio martyre; Gregorius*